
Oppidum - oppida

Autor:

Data de publicació: 05-08-2020

Representació moderna d'un oppidum celta, Europa central del segle 1 aC.

Un oppidum (en plural Oppida) és un gran assentament fortificat de l'edat del ferro . Els Oppida estan associats a la cultura celta tardana de la Tène, sorgint durant els segles 2 i 1 aC, repartits per Europa, estenent-s'hi des de la Gran Bretanya i Iberia a l'oest fins a la vora de la plana hongaresa a l'est. Van continuar sent utilitzats fins que els romans van conquerir Europa meridional i occidental. A les regions nord dels rius Danubi i Rin, com la majoria de Germània, on les poblacions van romandre independents de Roma, Oppida va continuar utilitzant-se en el segle 1 DC.

Contingut

Definició

Les cultures Hallstatt i la Tène

Oppidum és una paraula llatina que significa el principal assentament en qualsevol àrea administrativa de l' antiga Roma, i s'aplica més generalment en llatí a assentaments urbans més petits que les ciutats, igualant a la "ciutat" en anglès (tenint en compte que les "ciutats" antigues podrien ser molt petites pels estàndards moderns). La paraula deriva de l'anterior llatí ob-pedum, "espai tancat", possiblement del proto-indoeuropeu * pedóm-, "espai ocupat" o "empremta".

En el seu commentarii de Bello Gallico, Juli Cèsar va descriure els assentaments celtes més grans de l' edat del ferro que va trobar a la Gàl·lia durant les guerres Gàl·liques en 58 a 52 aC com Oppida. Tot i que no definia explícitament quines característiques qualificaven un assentament que es deia un oppidum, els principals requeriments emergeixen. [1]

Eren llocs econòmics importants, llocs on els béns eren produïts, emmagatzemats i comercialitzats, i de vegades els comerciants romans s'havien establert i les legions romanes podien obtenir subministraments. Eren també centres polítics, la seu d'autoritats que van prendre decisions que van afectar un gran nombre de persones, com ara el nomenament de Vercingetorix com a cap de la revolta Gàl·lica el 52 aC. [2]:12 – 13

Cèsar anomenat 28 Oppida. Per 2011, només 21 d'ells havien estat identificats positivament pels historiadors i els arqueòlegs: hi havia una similitud traçable entre el llatí i el nom modern de la localitat (per exemple Civitas Aurelianorum-Orléans), o les excavacions havien proporcionat les evidències necessàries (per exemple, Alèsia). La majoria dels llocs

que Cèsar va anomenar Oppida eren assentaments fortificats de mida de ciutat. No obstant això, Ginebra, per exemple, va ser esmentada com un oppidum, però cap fortificacions que daten d'aquest període encara s'han descobert allí. Cèsar també es refereix a 20 Oppida dels Bituriges i 12 dels helvetii, dues vegades el nombre de poblaments fortificats d'aquests grups avui coneguts. Això implica que Cèsar probablement va comptar amb alguns assentaments no fortificats com Oppida. Una ambigüitat similar està en evidència en l'escriptura de l'historiador romà Livy, que també utilitzava la paraula tant per a assentaments fortificats com per a no fortificats. [2]:13

En la seva obra Geographia, Ptolemeu va enumerat les coordenades de molts assentaments cèltics. No obstant això, la investigació ha mostrat que moltes de les localitzacions de Ptolemeu són errònies, fent que la identificació de qualsevol ubicació moderna amb els noms que figuren altament incert i especulatiu. Una excepció és l'oppidum de Brenodurum a Berna, que va ser confirmat per un descobriment arqueològic. [2]:13

Bibracte França, vist des de dalt, segle 1 aC

En arqueologia i prehistòria, el terme Oppida ara es refereix a una categoria d'assentament; va ser utilitzat per primera vegada en aquest sentit per Paul Reinecke, Joseph Déchelette [fr] i Wolfgang Dehn en referència a Bibracte, Manching, i Závist. [3][4] en particular, Dehn va suggerir definir un oppidum per quatre criteris:

Mida: l'assentament ha de tenir una mida mínima, definida per Dehn com 30 hectàrees (74 acres).

Topografia: la majoria d'Oppida estan situades en altures, però algunes estan situades en zones planes de terra.

Fortificació: l'assentament està envoltat per una paret (idealment ininterrompuda), normalment composta per tres elements: una façana de pedra, una construcció de fusta i una muralla de terra a la part posterior. Les portes són normalment portes de pinces.

Cronologia: la liquidació data de l'edat del ferretardà: els dos últims segles aC. [2]:12

En l'ús actual, la majoria de les definicions d'Oppida emfatitzen la presència de fortificacions, de manera que són diferents de granges o assentaments no defensats i de característiques urbanes, marcant-los com a separats de les fortaleses del turó. Podrien anomenar-se "les primeres ciutats del nord dels Alps". El període dels segles 2 i 1 aC els col·loca en el període conegut com la Tène. Una mida mínima nocial de 15 a 25 hectàrees (37 a 62 acres) sovint ha estat suggerit, però que és flexible i llocs fortificats tan petits com 2 hectàrees (4,9 acres) s'han descrit com Oppida. No obstant això, el terme no sempre s'utilitza rigorosament, i s'ha utilitzat per referir-se a qualsevol fortificació o muralla circular que data del període de la Tène. Un dels efectes de la inconsistència en les definicions és que és incert quants Oppida es construïa. [5]

En arqueologia Europea, el terme Oppida també s'utilitza més àmpliament per caracteritzar qualsevol assentament prehistòric fortificat. Per exemple, les estructures superiors de turó significativament més antigues com la d'en Glauberg (segle 6 o 5 aC) s'han anomenat Oppida.

Aquest ús més ampli del terme és, per exemple, comú en l'arqueologia ibèrica; en les descripcions de la cultura de Castre s'utilitza comunament per referir-se als assentaments que es remunten al segle IX aC. La paraula castellana 'Castro', també usada en anglès, significa un poblat emmurallat o fortificació, i aquesta paraula sovint s'utilitza indistintament amb oppidum pels arqueòlegs. [6]

Ubicació i tipus

Segons el prehistoriador John Collis Oppida estendre's tan a l'est com la plana hongaresa on s'agafen altres tipus de poblament. [7] L'Espanya central té llocs similars a Oppida, però mentre comparteixen característiques com la mida i les muralles defensives, l'interior es va organitzar de manera diferent. [8] els Oppida presenten una gran varietat d'estructures internes, des de fileres contínues d'habitatges (Bibracte) fins a finques individuals més espaiades (Manching). Alguns Oppida tenien disposicions internes que recorden les insulae de les ciutats romanes (Variscourt). Poc se sap, però, sobre el propòsit de qualsevol edifici públic. [2]:28

Les principals característiques dels Oppida són les parets i les portes, la distribució espaiosa i, en general, una vista al comandament de la zona circumdant. La principal diferència amb les estructures anteriors era la seva mida molt més gran. Els primers forts de Hill eren en la seva majoria poques hectàrees en l'àrea, mentre que Oppida podria abastar diverses dotzenes o fins i tot centenars d'hectàrees. També van jugar un paper en la mostra del poder i la riquesa dels habitants locals i com una línia de demarcació entre la ciutat i el camp. [2]:25 segons Jane McIntosh, les "muralls impressionants amb passarel·les elaborades... van ser probablement tant per mostrar com per controlar el moviment de persones i mercaderies pel que feia a defensa ". [9]

La mida i la construcció variaven considerablement. Típicament Oppida a Bohèmia i Baviera eren molt més grans que les que es trobaven al nord i a l'oest de França. Típicament Oppida a Gran Bretanya són petits, però hi ha un grup de grans Oppida al sud-est; encara que els Oppida són infreqüents al nord de la Gran Bretanya, Stanwick destaca com un exemple inusual, ja que abasta 350 hectàrees (860 acres). Les parets de pedra seca amb el suport d'un banc de la terra, anomenats Kelheim Ramparts, eren característics d'Oppida a Europa central. A l'est, els Timbers es feien servir sovint per donar suport a les muralls de terra, anomenades Pfostenschlitzmauer o "paret de tipuspreist". [2]:25 a Europa occidental, especialment la Gàl·lia, el murus gallicus, un bastidor de fusta clavats junts, era la forma dominant de la construcció de muralls. Les muralls, que és terra no compatible amb la fusta, eren comunes a la Gran Bretanya i més tard van ser adoptades a França. [10] s'han trobat en particular a les regions nord-oest i central de França i es van combinar amb fosses amples ("type Fécamp"). [2]:25 Oppida es pot dividir en dos grans grups, els que envolten la costa mediterrània i els de l'interior. Aquest últim grup eren més grans, més variats, i espaiats més a part. [11]

A la Gran Bretanya l'oppidum de Camulodunon (actual Colchester, construït entre el segle 1 aC i el segle 1 DC), capital tribal dels Trinovantes i de vegades el catuvellauni, va fer ús de defenses naturals millorades amb moviments de terres per protegir-se. [12] el lloc estava protegit per dos rius en tres dels seus costats, amb el riu Colne que va ser el lloc al nord i a l'est, i el riu romà formant el límit meridional; l'extensa obra de terra del Banc i la Rasa rematada amb Palisades van ser construïdes per tancar la bretxa oberta occidental entre aquestes dues valls fluvials. [12][13] aquestes terres són considerades les més extenses del seu tipus a la Gran Bretanya,[12][14] i juntament amb els dos rius van ser les granges d'alt estatus, els cementiris, els jaciments religiosos, les àrees industrials, el port fluvial i la moneda de menta dels trinovantes. [12][15][16]

Història

Les muralls reconstruïdes de Bibracte, França

La prehistòria d'Europa va veure una població creixent. Segons Jane McIntosh, al voltant del 5.000 aC durant el neolític entre 2.000.000 i 5.000.000 persones vivien a Europa; [17] a l'edat del ferro tardana (pre-romana) (segles 2 i 1 aC) tenia una població estimada d'uns 15 a 30.000.000. [17] fora de Grècia i Itàlia, que estaven més densament poblades, la gran majoria dels assentaments en l'edat del ferro eren petits, amb una antiguitat que potser no més de 50 habitants. Mentre que les fortaleses del turó podien albergar fins a 1.000 persones, Oppida en l'edat de ferro tardana podria arribar tan gran com 10.000 habitants. [17]

Oppida té el seu origen en els segles 2 i 1 aC. La majoria van ser construïts en llocs frescos, generalment en una posició elevada. Aquesta ubicació hauria permès que l'assentament dominés les rutes comercials properes i també podria haver estat important com a símbol de control de la zona. [9] per exemple, en l'oppidum d'ulaca a Espanya, l'altura de les muralls no és uniforme: les que tenen vistes a la Vall són considerablement més altes que les que s'enfronten cap a les muntanyes de la zona. L'explicació tradicional és que les muralls més petites estaven inacabades perquè la regió va ser envaïda pels romans; No obstant això, l'arqueòleg John Collis desestima aquesta explicació

perquè els habitants van aconseguir construir una segona muralla ampliant el lloc per 20 hectàrees (49 acres) per cobrir una superfície de 80 hectàrees (200 acres). En canvi, creu que el paper de les muralles com a símbol d'estatus podria haver estat més important que la seva qualitat defensiva. [18]

Mentre que alguns Oppida van créixer de forts Hill, de cap manera tots tenien funcions defensives significatives. El desenvolupament d'Oppida va ser una fita en la urbanització del continent, ja que eren els primers assentaments grans al nord dels Alps que realment podien ser descrits com a pobles. [2]:29 Cèsar va assenyalar que cada tribu de Gàl·lia tindria diversos Oppida, però que no eren de la mateixa importància, potser implicant algun tipus de jerarquia de poblament.

Oppida va continuar en ús fins que els romans van començar a conquerir Europa de l'edat de ferro. Fins i tot a les terres al nord del riu Danubi que va romandre Inconquerida pels romans, els Oppida van ser abandonats a finals del segle 1 DC. [9] en terres Conqueriades, els romans van utilitzar la infraestructura dels Oppida per administrar l'Imperi, i molts van passar a ser ciutats romanes completes. Això sovint implicava un canvi d'ubicació des del cim cap a la plana.

Exemples

Per països actuals.

Bèlgica/Luxemburg/Països Baixos

Oppidum Aduaticorum/Atuatucorum, localització indeterminada, Bèlgica

Canteleux, Huissignies, Chièvres, Wallonia, Bèlgica

Cheslé, Bérisménail, Samrée la Roche-en-Ardenne, Valònia, Bèlgica

Chession, han-sur-Lesse, Rochefort, Valònia, Bèlgica

Flobecq, Wallonia, Bèlgica

Charleroi, Valònia, Bèlgica

GOUGNIES, GERPINNES, Wallonia, Bèlgica

Orchimont, Vresse-sur-Semois, Valònia, Bèlgica

Sinsin, Somme-Leuze, Valònia, Bèlgica

Titelberg, Luxemburg

Caestert, possiblement atuatuca Tungrorum, en el való/flamenc/frontera holandesa, Bèlgica/Països Baixos

República Txeca

Hostýn

Hrazany (oppidum) [cz], radí?

Na Hrádnici

Staré Hradisko Població estimada 5.000. [19]

Stradonice

T?ísov

Oppidum závist [cz], 170 ha. Població estimada 3.400. [19] vegeu el model reconstruït de l'acròpoli l'any 450 aC. [20]

França

Alesia

Oppidum d'Altimurium a prop murviel-lès-Montpellier

Bibracte (Mont beuvray), 135 ha

Bracquemont, Alta Normandia

Cenabum, Orleans

La Chaussée-Tirancourt, Picardie

La Cheppe, Xampanya-Ardenes

Corent

Divodurum, avantpassat de l'actual Metz, oppidum del mediomatrici

Oppidum des encourdoules [fr]

Oppidum d'Ensérune

Oppidum d'Entremont
Oppidum de Nages
Oppidum de Marduel
Gergovia, 75 ha
Jœuvres, Saint-Jean-Saint-Maurice-sur-Loire
Langres, Xampanya-Ardenes
Montlaurès
Murcens [fr]
Pech Maho
Salon-de-Provence
Toulouse
Uxellodunum
Vesontio, Besançon

Gran Bretanya

Calleva Atrebatum (Silchester), Anglaterra
Camulodunon, (Colchester) Anglaterra
Oram's Arbour (Winchester), Anglaterra
Nanstallon, Anglaterra
Ratae Corieltauvorum (Leicester), Anglaterra
Traprain Law, Escòcia
Verlamion, Anglaterra
Chichester, Anglaterra

Alemanya

Alcimoennis, kelheim, 600 ha
Altenburg-Rheinau [de]
Donnersberg, 240 ha
Dünsberg
Oppidum finsterlohr [de], creglingen
Heidengraben, 1.700 ha
Glauberg (controvertit, no data del segle 1r i 2n aC)
Manching, 380 ha
Martberg
Milseburg
Staffelberg
Oppidum Steinsburg

Hongria

Budapest-Gellért Hill
Velem-Szentvid, Velem

Itàlia

Belluno, Vèneto
Bene Vagienna, Cuneo, Piemont
Comenduno, Albino, Bergamo, Llombardia
Duno, Varese, Llombardia
Induno Olona, Varese, Llombardia
Pistoia, Toscana
Parre, Bèrgam, Llombardia
Verduno, Cuneo, Piemont
Vindena, Terni, Úmbria

Portugal

Citânia de Briteiros

Óbidos
Cultura de Castro de Portugal

Sèrbia

Žarnok, a prop de Vrbas
Židovar

Eslovàquia

Bratislava
Devín

Espanya

Porta monumental, murs i carrers empedrats, a l'oppidum de Sant Cibrao de làs.

Llista de Castros d'Astúries
Llista de Castros al País Basc
Llista de castros de Cantàbria
Llista de castros de Castella i Lleó
Llista de castros de Galícia
Cultura de Castro

Suïssa

Basel-Münsterhügel
De Bern engehalbinsel [de] (brenodurum)
Mont vully, baix-vully
Zürich-Lindenhof

Vegeu també

Gord (Arqueologia)

Referències
Notes

[^] "Europa antiga 800 B. C-A. D 100 " (PDF). Arxivat de l'original (PDF) el 9 de gener de 2016. [Consulta: 9 novembre 2018].

[^] Jump up to:Un b c d e f g h i Rieckhoff, Sabine; Fichtl, Stephan (2011). Keltenstädte aus der Luft/ajuda Sonderheft

Plus (en alemany). WBG. ISBN 978-3-8062-2242-5.

^ Woolf (1993), pàg. 223 – 24

^ Jones (2001), p. 46

^ Woolf (1993), pp. 224 – 225

^ Alguns exemples es poden veure aquí: M ALMAGRO-GORBEA (1995), de Hillforts a Oppida a la Ibèria "celta"

^ Woolf (1993), p. 225

^ Collis (2000), pàg. 229 – 230

^ Jump up to:Un b c McIntosh (2009), p. 156

^ Woolf (1993), pp. 225–226

^ Collis (2000), p. 238

^ Jump up to:Un b c d Crummy, Felip (1997) ciutat de la victòria; la història de la primera ciutat romana de Colchester-Gran Bretanya. Publicat per Colchester Archaeological Trust (ISBN 1 897719 04 3)

^ Denney, Patrick (2004), Colchester. Publicat per Tempus Publishing (ISBN 978-0-7524-3214-4)

^ <http://www.thecolchesterarchaeologist.co.uk/?p=967> [Consulta: 25 juliol 2014]

^ <http://www.roman-Britain.org/places/Camulodunum.htm> [Consulta: 21 juliol 2014]

^ Històricd'Anglaterra. "Monument núm. 384037". Pastscape. [Consulta: 22 juliol 2014].

^ Jump up to:Un b c McIntosh (2009), p. 349

^ Collis (2010), p. 31

^ Jump up to:Un B "Reconstrucció del Duensberg" (PDF).

^ Krivanek, Jaroslav. "Projecte CGG: reconstrucció virtual de llocs celtes al territori de la República Txeca". CGG.MFF.CUNI.cz.

Bibliografia

Collis, John (2000), "Celtic'Oppida", a Hansen, Mogens Herman, un estudi comparatiu de trenta cultures de l'estat de la ciutat, Det Kongelige Danske Videnskaberne selskab, pp. 229 – 240, ISBN 87-7876-177-8

Collis, Joan (2010), "per què encara cavar les muralles de l'edat de ferro?" (PDF), col·lecció Bibracte 19: 27 – 36, ISBN 978-2-909668-64-2

Jones, Stephen (2001) deconstrucció dels celtes: una guia de escèptic per a l'Arqueologia de l'Alvèrnia. Informes arqueològics britànics. Oxford: Arqueopress. ISBN 978-1-84171-252-9

McIntosh, Jane (2009) manual de vida a l'Europa prehistòrica (Paperback Ed.). Oxford: Oxford premsa universitària. ISBN 978-0-19-538476-5

Woolf, Greg (juliol 1993), "repensant els Oppida", Oxford Journal of Archaeology 12: 223 – 234

Altres lectures

Collis, John (1984), Oppida, ciutats primerenques nord dels Alps, Departament de Prehistòria i arqueologia, Universitat de Sheffield, ISBN 9780906090237

Cunliffe, Barry & Rowley, Trevor (EDS.) (1976) Oppida, els inicis de la urbanització a l'Europa de barbarian: papers presentats a una conferència a Oxford, octubre 1975. Informes arqueològics britànics. Oxford: Arqueopress.

Garcia, Dominique (2004) la Celtique Méditerranée: habitats et Sociétés en Languedoc et en Provence, VIIIe– IIe siècles Av. J. – C. capítol 4 la «civilització des Oppida»: Climate et Chronologie. París, edicions Errance. ISBN 2-87772-286-4

Sabatino Moscati, Otto Hermann Frey, Venceslas Kruta, Barry Raftery, Miklos Szabo (EDS.) (1998) els celtes, Rizzoli

Enllaços externs

Lloc multi-lingual a Europa Oppida